Leto XV. V.b.b. Dunaj, dne 10. julija 1935 Št. 28.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“. Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Dar z neba.

Velika skrivnost je okoli malega bitja. Brezskrbno gleda v beli dan, nebogljeno in vse revno išče maternih rok, vendar se zdi, da mu je nebo dalo kos svoje lepote in svoje sile. Čudeže ustvarja v družini, s svojim nedolžno-čistim pogledom zdravi in miri, dviga in blagoslavlja. Borno detece v zibeli in že je materi tiha njena sreča in očetu dobra opora v trdem življenskem boju. Morda je hotela Previdnost omiliti sodbo nad človeštvom, ko je položila v otroka toliko čudovite sile, da je starišem zanj lahka žrtev in lahka premnoga trda zapoved. Zdi se to malo bitje kot nekak poosebljen zakon življenja, blagoslov in uteha družinam, ki ga spoštujejo. Tisočkrat je izpričana resnica, da je novo breme, ki ga nalaga mlado bitje, malenkostno v primeri z dobrinami, ki jih prinaša v družino. Dejstvo je leto. da se da breme odeti v številke, drugo pa je često nevidno in brezizrazno in ga naš površni pogled prerad prezre. Zato velja v svetu pravilo, da je vsako novo življenje le novo gospodarsko zlo. Modrost in spoznanje tod prihaja šele po desetletjih in stoljetih, ko pred rojstvom umorjeno mlado življenje že tirja strašno zadoščenje.

Današnji svet ne umeje več gospodarja, ki izboljšuje v neumornem delu svoje posestvo, sadi, pogozduje in meliorizira. Ne umeje, ker mu je žrtev, katere sadove bo žel šele drugi ali tretji gospodarjev rod, nerazumljiva. In vendar je velika resnica, da brez takih žrtev ni kmetovanja in ni gospodarstva. Kako naj torej potem ta svet razume žrtev, ki jo starišem nalaga otrok? Žrtev, ki je vsa in res življenska! To nerazumevanje je zadnji in največji vzrok, da se svet boji otroka. Dovolj značilno je, da se ga boji najbolj uprav tam, kjer bi bilo zanj dovolj gmotnega življenja. V prepostih delavskih in kmetiških družinah prečesto dorašča mnogoštevilen, duševno zdrav in telesno odporen zarod.

Strašno je grešiti nad bitjem, v katerem je največ božje in naravne zapovedi. V sedanjem stoletju moderne tehnike, civilizacije in telesnega športa, v stoletju duševne utrujenosti in notranjega razkroja se dogaja stara zgodovinska igra. Pred davnimi tisočletji je izhiral na grehu proti življenju rod Babiloncev in to v trenutku, ko je zaslovel njegov Babel kot svetovno velemesto. Za njim so na istem grehu padali v lastne grobove Egipčani, Arabci, Grki in Rimljanji, četudi jim je rodila njihova zemlja več in boljše kot nekoč in četudi je bilo v njihovih zakladnicah nagromadenega bogatstva za stoletja. Kar niso dosegle vojske, kuge in potresi, so izvršili narodi sami v prostovoljnem samoumoru. Od njih so ostali le še neznatni drobci, ki so prej ali slej izginili v tujih rodovih. Tudi v naših dneh je mnogo govora o beli smrti. Nek dunajski profesor je nedavno govoril o „izumirajočem avstrijskem ljudstvu“. Pravil je, da je padla številka zibelk po šestdeset letih v naši državi za dve tretjini, po tridesetih letiih za več kot polovico. Na Dunaju — Dunaj izumira. Polovica v letu 1929 na Dunaju sklenjenih zakonov je bilo ob lanskem štetju brez vsakega otroka. S svarečim glasom je učeni profesor ob teh številkah dejal strmečim Dunajčanom, da rod, ki išče udobja in brezskrbnosti na račun bodoče generacije, greši nad svojimi otroci i nad seboj. To svarilo velja za vso zahodno Evropo. V Franciji že danes ostajajo cele pokrajine neobdelane, ker ni ljudi, in nikjer ni zemlja razmerno cenejša kot v Franciji. V nemških mestih vladata beda in brezposelnost, istočasno pa umira nemška zemlja na vzhodu ob pomanjkanju delovnih moči. Isto velja za Anglijo, Norveško, Dansko in Italijo, velja v manjši meri tudi za nekatere slovanske države. O Ameriki pišejo, da „črna“ mesta vedno bolj izprodrinjajo „bela“, v srednjem delu bogatega kontinenta beli rod postaja redkost in v Afriki bi enakopravnost črncev z belimi mahoma „prebarvala“ ves južni del. Pride torej dan za ta moderni svet, ko prevzajemo vsa v velemestih nakopičena bogastva, tovarne in rudokope, banke in muzeje tuje, neznane roke, domači rod pa odroma na pokopališče.

Strašna je kazen, ki jo izreka pred rojstvom umorjeno mlado življenje nad sebičnim rodom. Kdo bo ob takem pogledu na odpirajoče se grobove zraven še sešteval vso razdrapanost umirajočega ljudstva, njegovo moralno in zdravstveno škodo, njegov gospodarski deficit in še to silno bol zavesti, da umira po lastni krivdi in lastnem grehu!

Otrok! Da bi nam ostal še dolgo skrivnost, sveta, kot je sveto življenje! Da bi rastli vsi v spoštovanju do življenja, največjega vseh darov! In da bi bila naša ljubezen do malega bitja tako velika kot je ljubezen matere, ki si za malega ljubljenca pritrga zadnji grižljaj in zanj žrtvuje, če treba, tudi svoje življenje! ro.

Nov duh veje po Jugoslaviji.

Z velikim zanimanjem je jugoslovanska in tudi zunanja javnost minuli teden pričakovala izjavo vlade dr. Stojadinoviča in dr. A. Korošca, izjavo, ki začrta smernice delovanja nove vlade. Izjava, ki so jo prinesli vsi jugoslovanski in inozemski listi, je potrdila nade, ki so stavljene v novo jugoslovansko vlado.

V kratkih in izklesanih stavkih je ministerski predsednik v imenu svoje vlade izpovedal te-le misli: „Nova jugoslovanska vlada ne bo spremenila dosedanje zunanje politične smeri. Tudi v bodoče se bo Jugoslavija opirala na prijateljstvo, ki jo veže z Francijo, in na zvezo s Čehoslovaško in Rumunijo ter na države Balkanske zveze. Te politične in in prijatelske zveze je Jugoslavija preizkusila v mnogih viharjih in težkočah ter ji zadostujejo za njen stalež v Evropi in njeno varnost. Vendar Jugoslavija ne izključuje od svojega prijateljstva nobene druge države in nobenega naroda, ki si, kot ona, želi mirnega sožitja in mirnega razvoja v Evropi.

Novi jugoslovanski vladi je narod država. Če državni temelji ne bodo sloneli samo na nekaterih poedincih ali eni stranki, marveč na volji in hotenju vseh Jugoslovanov, bo država močna in nepremagljiva, bo napredovala, in procvitala. Volja naroda ne pride nikjer drugje tako do izraza kakor v občinskih in pokrajinskih samoupravah, zato bo dovolila politično svobodo. Razširila bo samouprave, pripravila bo nov volilni zakon, ki bo pritegnil k sodelovanju na upravljanju države vse plasti jugoslovanskega naroda, izdala bo nadalje nov društven zakon, ki bo omogočil razgibanost javvnega življenja. Spremenila bo dosedanji tiskovni zakon in tako omogočila ustvarjajočo kritiko kot sredstvo proti korupciji in nezakonitosti. Velike naloge vidi nova vlada na gospodarskem polju. Lotila se bo perečega kmetijskega vprašanja, skrbela bo za ravnotežje državnega proračuna, varovala narodno valuto in dovolila olajšanje davčnih bremen, ki so prekoračila svoj višek.

Vladni izjavi dostavlja ljubljanski „Slovenec“: Ob vseh dosedanjih vladnih izjavah smo dvomili. Poslušali smo jih, a nismo verovali v njihovo izvršitev. V sedanji vladi pa imamo na najvažnejših mestih može, ki so se dvignili na svoje mesto izključno z narodovim zaupanjem. Ljudstvo jih pozna in oni poznajo narodove potrebe. Zato tudi lahko brez strahu podirajo pregraje, ki so dosedaj ločile vlado in narod. Zaupanje rodi zaupanje. Razglašena politična amnestija v državi je dokaz, da v resnici veje nov duh po Jugoslaviji, ki je bila zgrajena s tolikimi žrtvami in idealizmom za to, da bila svetel, zračen in svoboden dom za vse njene sinove. — Tudi drugi jugoslovanski listi so k izjavi pritrdili, da pomeni važen korak pomirjenju notranjega položaja v državi in utrditve povezanosti države in naroda. Končno je bila vladna izjava tudi v inozemstvu sprejeta z velikimi simpatijami.

Evharistični kongres v Ljubljani in manjšine. V okvirju kongresa so v odseku za katoliško inteligenco razpravljalji tudi o narodno-manjšinskem vprašanju in sprejeli sledečo resolucijo: Evhastični kongres goreče želi in moli, naj bi vsi katoliški narodi in vse države zemlje kot člani skrivnostnega telesa Kristusovega živeli med seboi v ljubezni, miru in slogi ter tako predstavljali vedno bolj širečo in utrjajoče se kraljestvo božje. Zlasti pa naj bi katoliški narodi in države, ki imajo v svojih mejah državljane drugega, po veri katoliškega naroda, gojili do tega naroda odnošaje, kakor se za katoličane, ki so vsi člani ene in iste Cerkve in se hranijo od enega in istega telesa, in krvi Gospodove, edino spodobi: da spoštujejo njihove od Boga jim dane naravne pravice, predvsem na področju verskega in cerkvenega življenja. Zato jugoslovanski evharistični kongres zelo obžaluje in obsoja, da se v tem oziru godi katoliškemu narodu od drugega krivica, ker se s tem rušijo temelji katoliške edinosti in evharistične ljubezni.

Avstrija za nemške manjšine. Avstrijska zveza za nemške manjšine v inozemstvu je izdala poziv, v katerem opozarja na 6,710.000 Nemcev, ki so po mirovni pogodbi ostali pod tujerodno oblastjo. Zveza naglaša potrebo delovanja za nemške manjšine. Organizacija je bila ustanovljena na željo pokojnega kanclerja z namenom, da goji nemško narodnost, podpira nemške manjšine v srednji Evropi ter goji avstrijskega duha. — zveza ima svojo podružnico tudi v Celovcu, kjer lahko na licu mesta prouči položaj narodnih manjšin v Avstriji. Op. ur.)

Odnošaji Avstrije do sosedov. Zunanji minister Berger-Waldenegg je zastopnikom listov poročal o položaju. Dejal je, da je položaj moten in resen, on osebno pa je optimist. Avstrija hoče z vsemi svojimi silami sodelovati pri podonavskem paktu, za katerega kaže Francija največje zanimanje. Odlični so odnošaji Avstrije do Madžarske. Politični pogledi Avstrije in Čehoslovaške se zbližujejo. Dobri odnošaji z Jugoslavijo so za Avstrijo in Podonavje velikega pomena. Avstrija želi jugoslovanskemu sosedu čim največ napredka in je prepričana, da bo nova jugoslovanska vlada prepričana o iskrenosti avstrijskih želj. Tudi z Nemčijo hoče Avstrija prisrčnih stikov in to bo tedaj, ko bo prenehala agitacija proti naši državi. Glede zakona o Habsburgovcih je minister izjavil, da je vlada smatrala za svojo dolžnost, da izpolni svojčas od pokojnega dr. Dollfussa storjeno obljubo.

Zakon, ki vrača Habsburžanom njihovo v državi ležeče imetje. Državni svet in senat sta odobrila od vlade predloženi zakon, po katerem se vrne

Habsburžanom njihovo nekdanje imetje, ki je bilo leta 1919 zaplenjeno. Poročevalec v državnem zboru je izjavil, da zakon o vrnitvi bivšega premoženja Habsburžanov popravlja krivico, ki je bila storjena bivši avstrijski dinastiji s tem, da so ji odvzeli premoženje in njene člane izgnali iz države. Razlastitev in izgon nista v skladu s častjo pretežne večine avstrijskega prebivatelstva. Habsburžanom bodo vrnjena njihova veleposestva in palače, izvzemši dunajski dvor, Schönbrunn in nekatere znanosti ali umetnosti posvečene ustanove. — V posebnem govoru je gen. tajnik domovinske fronte naglasil, da novi zakon ni v nikaki zvezi z načrti o zopetni upostavitvi monarhije.

Vojna med Italijo in Abesinijo postaja neizbežna. Vsi dosedanji napori, da se mirno razreši v Afriki nastali spor, so se izjalovili. Anglija je naletela s svojimi poizkusi posredovanja na oster odpor v Rimu. Abesinija se mrzlično pripravlja na vojno in neprestano uvaža orožje, streliva, letala, tanke in drugi vojni materijal. Pa tudi Italija ne gleda mirno zraven, marveč hiti s svojimi pripravami. Vendar mnogi še upajo, da bo tudi še v zadnjem trenutku mogoča mirna poravnava.

Kje je krivda?

Oko potujočega opazovalca naših krajev opazi v slovenskem delu Koroške neko gospodarsko zaostalost. Vidi se, da se velik del našega ljudstva še ni prilastil dobrin gospodarskega napredka, ampak gre svojo pot po starem tiru, ne brigajoč se za razne nove ugodnosti in novosti v kmetijstvu in gospodarstvu sploh. Naše ljudstvo je bilo prepuščeno samemu sebi in se je izobrazilo, kolikor je pač iz lastnih sredstev moglo, za temeljitejšo gospodarsko izobrazbo njegovo pa nihče ni poskrbel. Imamo sicer tudi med nami dobre in napredne gospodarje, katerim je boljši gospodarski položaj dal možnost gospodarskega šolanja. Mnogi v deželi pa so še danes mnenja, da je za to ljudstvo najboljše, če gospodarsko zaostane in je tako dostopnejše za raznarodovanje, ker gospodarsko zaostali narod kmalu izgospodari in odstopa svojo gospodarstvo drugim zmožnejšim. Ob desetletnici glasovanja je bil govor o naši gospodarski zaostalosti celo v dunajskem parlamentu, ko je nek koroški poslanec očito izpovedal, da je slovenski del Koroške najsiromašnejši v celi Avstriji. Tedaj je parlament dovolil 3 milijone šilingov za gospodarski podvig naših krajev. Denar je dospel v deželo in bil razdeljen, danes pa smo gospodarsko tam, kjer smo bili prej, ali pa še na slabšem. Temu je seveda kriva tudi splošna gospodarska kriza.

Vendar nočejo spoznati pravi vzrok naše gospodarske zaostalosti. Manjka nam v prvi vrsti prave ljudsko-šolske izobrazbe. Naša šola, katere prvi namen je raznarodovanje naše mladine, v sedanjem ustroju ni zmožna, da nadaljuje in izpopolnjuje vzgojo mladine v družini. Naša šola otroka naravnost iztrga iz domačnosti njegove družine, ga hoče naučiti neke tuje izobrazbe in ko otrok odraste šoli, se vrača v domače življenje neuk, kot je bil tedaj, ko je stopil prvi dan v šolo. Naša šola danes nima namena, da daje mladini izobrazbe na podlagi maternega jezika in družinske vzgoje. Ni čuda potem, če je tudi znanje državnega jezika ob koncu šole pri naši mladini izredno pomanjkljivo in zgolj mehanično. Vse to seve vpliva na mladino, ki zapušča take šole, da nima veselja do čtiva in nadaljne izobrazbe in ostane duševno zaostala in brez pravega zanimanja za podvig svojega gospodarskega in socialnega položaja.

Nadvse razveseljivo dejstvo med nami je danes to, da se znajdejo po naših kulturnih organizacijah navdušeni fantje, ki skušajo to, česar mladini naša šola ne nudi, nadomestiti s prostovoljnim poučevanjem svojih malih bratov in sestric v slovenskem pisanju in čitanju. Toda mi imamo šole, za katerih vzdrževanje moramo prispevati svoje z žuljevo roko pridelane šilinge. Naša zahteva mora biti, da nam mora brezpogojno naša šola nuditi mladini izobrazbo, da bo znala v obeh deželnih jezikih vsaj čitati in pisati. Šele tedaj, ko dosežemo to, smemo reči, da je odstranjena glavna ovira gospodarskega podviga slovenske Koroške.

Pri velikem obnovitvenem delu v državi mi ne stojimo ob strani. Naša „Kmečka zveza" je svoječasno pristopila k stanovski kmečki organizaciji domovinske fronte. Z zadoščenjem ugotavljamo, da je bilo vodstvo nove organizacije napram slovenskim kmetom dežele dovolj pravično v pogledu govornikov na zborovanjih in da njegovo glasilo „Bauernbündler" vsaj ne žali našega narodnega ponosa s priobčevanjem raznih prireditev raznarodovalnih organizacij v našem delu dežele. Vendar smo mnenja, da bo upostavljena prava kmetijska- stanovska vzajemnost v deželi šele, ko se vodstvo Bauernbunda otrese vseh predsodkov okoli slovenske priloge svojemu glasilu. Dobro vemo mi Slovenci ceniti pomen slovenske strokovne priloge za podvig našega gospodarstva, še bolj pa se zavedamo, da bo vsestranska doslednost vodstva stanovske organizacije v pogledu do nas omogočila njen pravi notranji in zunanji razmah v slovenskem delu Koroške.

Pri vsem našem delu i naših zahtevah naj nas vodi misel gospodarskega podviga. Hočemo izobrazbe, prave in resnične izobrazbe zase in za svojo mladino, izobrazbe v šoli in izven šole, ne polovičarstva in ne drezure nočemo, le pouka, ki bo nadaljeval prvo izobrazbo, ki je v družini, in izpopoljnjeval najglobijo iobrazbo, ki je v cerkvi. Ta naša zahteva je naravna pravica vsakega naroda in je ne bomo pustili pasti, dokler bo na Koroškem vsaj še eden Slovenec. O. J.

DOMAČE NOVICE

Z dežele. Na predvečer slovanskih blagovestnikov so zažareli po naših gričih in gorah kresovi. Kako lep je bil pogled na naš Rož, kjer je okoli 50 kresov naznanjalo svetu, da še živi stara naša narodna zavest in da v nas še tli iskra hvaležnosti do onih, ki so z velikimi žrtvami in trpljenjem prinesli našim prednikom blagovest o Kristusu, a obenem dali slovanskim narodom vso svojo učenost s tem, da so prevedli cerkvene molitve in obrede v slovanski jezik. Nehvaležno bi bilo, če bi šli mimo tega praznika obeh slovanskih apostolov, ne da bi dali izraza svoje hvaležnosti in zavednosti. Ponosni smo mi lahko na svoje fante, ki so tako lepo in javno pokazali svoje versko in narodno prepričanje. Naj ognji, ki so na predvečer tega našega praznika sicer ugasnili po naših hribih, gorijo naprej v naših srcih in vžigajo še nadalje k zvestobi cerkvi in narodu!

Podkrnos. (Prisrčna slavnost). Dne 7. julija je došlo v tukajšnjo proštnijo odposlanstvo petih mož-članov načelstva in nadzorstva hranilnice in posojilnice v Št. Tomažu, da izroči mil. proštu Ivanu Brabenecu, ustanovitelju in dolgoletnemu načelniku posojilnice v Št. Tomažu častno diplomo in imenovanje častnim članom. Prisrčno slavje je otvoril sedanji načelnik hranilnice g. Andrej Šturm, ki je v toplih besedah obrazložil nalogo došlega odpolanstva in sklep zadnjega občnega zbora hranilnice o priliki 25. jubileja, glasom katerega je mil. prošt postal njen častni član. Izrazil je hvaležnost zadrugarjev ustanovitelju in mu poklonil krasno diplomo, ki je delo domačega umetnika g. Grašerja. Vidno razveseljen se je slavljenec zahvalil za izkazano mu pozornost. Drugi govornik je jedrnato orisal trudapolno in vsestransko bogato delo mil. prošta v Št. Tomažu, kjer je zbiral mladino v izobraževalnem društvu „Edinost" in jo vzgajal za javno delovanje. V imenu vseh, ki so bili deležni očetovske skrbi slavljenčeve, mu je obljubil, da bodo še zanaprej čuvali nad tem, kar je on z velikim trudom v Št. Tomažu ustanovil, posebno pa hranilnico. ki se kljub težkim razmeram ugodno razvija in je danes pravi blagoslov za kmeta, ker mu ohranjuje zemljo, faro par varuje pred poplavo luteranskih priseljencev. Po oficielnem slavju se je razvil neprisiljen domač večer in ob slovesu je mil. g. prošt. obljubil, da mu ostane Št. Tomaž, kjer je deloval celih 33 let, v vednem spo-

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(37. nadaljevanje.)

Dolgo je sedel močni, železni mož brez moči, kakor okamenel, oprt s prsi ob mizo. Ni ječala več burja ob Trati, sijalo je že solnce in je pozdravljalo prijazno skozi visoka okna. A Železnik je slišal vihar, čutil in videl je jasno, kakor na mizi tik pred seboj, kako drvi besna burja črez hribe, po dolini dol in se zaleti z močjo v Trato in jo poruši z enim samim silnim sunkom do temelja in pokoplje pod razvalinami njega, njegovo moč, ponos njegov, vso srečo njegovo in vse bogastvo, ki je večje v domišljiji ljudi nego v resnici — kakor je treščil brez usmiljenja v noči vihar na tla topol, da usahne in postane žrtev ognja, malovreden pepel...

Kjer stopa usoda v svoji jezi, zapusti globoke sledove. In navadno ni le posameznik, ki ga prime s trdo roko in ga vrže iz navadnega tira, večinoma se zadene ta še ob druge in jih potisne tudi na novo pot.

Mračilo se je že, ko je vstal Tratnik, je spravil pismo in je šel iz sobe. Kipelo in vrelo je v njem; žgoči gnev je čakal in iskal le prilike, da se izlije v mogočnem toku in uniči, kakor baš iz ognjenika izbruhla lava, kdor mu stopi na pot.

Zavil je za ogel doma in je obstal ob oglu in je ošvignil s strašnim pogledom Nandeta, sedečega na majhnem panju in beročega, dasi je že komaj razločeval črke v mraku, Vilmi in Tinki pravljice iz knjige, izposojene od Dolinarjega Ivana.

„Kaj vraga tičite vedno skupaj?"

S težko roko je udaril fanta po rami, deklici je sunil v stran od njega, da sta zaihteli glasno in bolno.

„Kaj, ali še kričite?"

Spet je dvignil roko, da pretepe še nji. A Nande, bled od jeze zaradi nezaslužene kazni, še bolj ozlovoljen po sirovosti očetovi proti deklicama, ki je vedel o njima, da nista zagrešili ničesar, se je postavil nenadoma pred njega, visoko zravnan, motreč besnega moža z mračnimi očmi in nagubanim čelom.

„Kaj sta vam storili, da divjate nad njima?"

Kakor okamenel je ponosni mož: tako ni govoril otrok še nikoli z njim, komaj da kak mož. Zaiskrile so se mu oči, roka mu je zadrhtela in je segla naglo po fantu. Zagrabil ga je za vrat in ga je treščil proti zidu, da je butnil s čelom ob zid, in se mu je pordečilo čelo in lice v hipu s krvjo.

Deklici sta zaihteli še glasneje in sta se umikali, trepetajoči, v strahu, da se loti razljučeni oče še njih. A ta je mislil zdaj le na fanta, ki ni zakričal, ne jeknil, niti zavzdihnil ne. Stisnil je zobe in si je obrisal z rokavom okrvavljeno čelo.

„Še nocoj se pobereš s Trate, paglavec predrzni."

Tratnik je hropel od razburjenosti in od jeze.

A drhtel je od jeze in v zavesti storjene mu krivice tudi fant. Oči so mu bliskale, roko je skrčil v pest in jo je dvignil grozeče proti gospodarju.

„Saj pojdem! Ne morem gledati več vaše sirovosti. Deco, ki vam niso storili ničesar žalega, pretepate kakor mesar. Sramota na vas!"

Kričal je, da so ga slišali na dvorišče, in je pritekel Tone gledat, kaj da se godi za oglom.

„Molči, fantalin mlečnozobi! Mi hočeš zapovedovati ali prepovedovati, kaj smem storiti in česar ne? Takoj se spraviš!"

„Da, še nocoj!"

Srd fantov je postajal večji in večji in ga je premagal povsem. Žugajoč s pestjo je kričal, odhajaje za ogel:

„Bolje, da me vržete zdaj iz hiše nego na stara leta kakor Andreja. In rad grem. Siromak bi ostal pri vas vse življenje, v svetu si pridobim bogastvo. Še odkrivali se mi boste. Odkupim vam še to vašo beračijo!"

Tone se je zasmejal naglas, kakor bi slišal govoriti polnorca. A Tratnik se je vgriznil v ustnico in je zaklel pridušeno.

Ko so se napravljali k večerji, je zapuščal Nande Trato. Posli so mu segli v slovo vsi v roko, tudi Tone, in so zrli nemo in z vidno žalostjo za njim črez dvorišče, da se je izgubil v temi. V mali gornji sobici sta stali ob oknu Vilma in Tinka in sta zrli dol na dvorišče; iz lepih oči so jima polzele še vedno solze.

„Gre in ne vidive ga nikdar več. In vendar nama je bil tako dober!"

Objeli sta se in sta bridko zaihteli.

V veliki sobi pa je sedel ob mizi Železnik in si je podpiral mračen in zlovoljen glavo ob roko. Trkala je morda skrb na srce, morda je govorila vest, kdo ve? A poslušal je ni; ker ni vstal in ni poklical izgnanca s prijazno in toplo besedo nazaj.

Nande je odpiral ravno leso na cesto, kar se je izvila iz teme sem od hlevov temna postava. Videl je le napol, a se ni brigal: nič več ni imela njegova duša skupnega s Trato — vsaj govoril si je tako v svoji razdraženosti.

„Kam kreneš, dete?"

(Dalje sledi.)

minu. Te besede so dokaz, kako je duhovnik tesno zvezan s svojo župnijo, kjer je deloval, in da je zvezan z ljudstvom bolj kot oče z družino. Mil. g. prošta naj ohrani Bog še mnogo let!

21. julija prihitite v Škocijan! Letos radi šestletnega študija naša slovenska Koroška nima primicij. Vendar pa bode v nedeljo 21. julija pri nas obhajal osmino svoje nove maše mariborski bogoslovec g. Janez Voda, ki nam je znan kot večletni gost Svoje počitnice je preživel v župnišču in ob Klopinjskem jezeru. Poznajo ga posebno slovenski gospodje bogoslovci in dijaki. Hkrati obhaja isti dan Škocijan in vsa slovenska Koroška Bogu hvaležna 70 letnico vpokojenega gospoda župnika Matevža Ražuna. Rojen je bil naš slavljenec 13. julija 1865 pri Rjaku v Goveči vesi v naši fari. Kot mlad duhovnik in kot resen mož je skrajno plodovito deloval po raznih slovenskih farah in nazadnje vse svoje dušne in telesne moči žrtoval svojim dragim ovčicam v Št. Jakobu v Rožu. Zdaj živi v pokoju s svojimi sestrami Lenko, Francko in Lizko pri Komarju v Mali vesi popolnoma skrito zase. Sam Bog ve, koliko je ta mož svojčas delal, trpel, molil in še moli za dušni in telesni blagor svojih dragih koroških Slovencev. Rojaki! Pridite v nedeljo, 21. julija k nam v Škocijan h cerkveni slovesnosti, ki se vrši ob ½10. uri dop. Pridite molit za mladega gospoda, da ga spremlja božji blagoslov pri njegovem delu v mariborski škofiji, ki je nam Koroščem poslala v prejšnih letih veliko duhovnikov! In pridite molit za g. župnika Ražuna, da ga Bog ohrani še dolgo let med hvaležnimi Škocijanarji!

Poostritev osebnega prometa z Jugoslavijo. Kot smo že poročali, je vlada izdala odlok, s katerim poostruje osebni promet z državami, ki imajo še vedno uveden vizum, tako n. pr. Rumunijo, Rusijo, Belgijo, Jugoslavijo. Za izpotovanje iz naše države v Jugoslavijo je potrebno posebno dovoljenje politične oblasti, ki ga posameznik dobi šele na podlagi potrdila plačanih davkov. Brez tega potrdila smejo v Jugoslavijo samo državni in samoupravni uradniki, kadar potujejo službeno. Z vladnim ukrepom v ničemer ni prizadet obmejni osebni promet, ki se vrši na podlagi takozvanih obmejnih legitimacij. V nujnih primerih je dovoljenno potovanje preko Jugoslavije, vendar mora potnik na meji z voznim listkom dokazati, da potuje v drugo državo, ne pa v Jugoslavijo. Za potrdilo politične oblasti je treba plačati posebno takso. Takse prosti so samo trgovski potniki in gospodarski krogi, ki potujejo v Jugoslavijo v kupčijskih zadevah.

Cvetka iz naših šol. Na šoli v Šmihelu pri Pliberku uči učitelj, rodom Kočevar, otroke, da prebivajo v občini Nemci in Slovenci. Slovenci pa vsi govorijo nemško. Ko so morali pozneje otroci pisati v zvezke, je eden učencev po svoji zdravi pameti napisal: In unserer Gemeinde wohnen nur Slowenen. Učitelj mu je strgal ves ogorčen dotično stran iz zvezka in ga ozmerjal. — Naša občina šteje okoli 1500 prebivalcev, od katerih so samo trije ali štirje železničarji na postaji Pliberk in še par brezposelni Nemci, vseh pa je kvečjemu 15. In to že zadostuje, da imenujejo našo občino „dvojezično". Če je to tudi naziranje nadrejenih krogov, potem je seve težko reševati manjšinsko vprašanje.

Škocijan. Že več let nam suša ni tako uničila sadežev in žita kakor zdaj, ko dober mesec ni deževalo. Komaj in komaj pričakujejo tudi naši kmetje žetve, da bi mogli dati v mlin rž za kruh. Kjer imajo bolj peščen svet, bo tudi letos pičel pridelek. — Sezona ob Klopinjskem jezeru obeta biti dobra. Cene po hotelih in penzijonih so precej znižali. Kaj hočeš? Boljše vsaj nekaj, kakor da bi posestniki zastonj investirali težke milijone. — V Šmarkežu smo na jugoslovanski Vidov dan 28. junija pokopali ne kralja, pač pa König Aleksandra. Bil je sin nekoč daleč okoli znanega lesnega trgovca Königa pri Dravi. 1. julija je spremilo veliko mož k večnemu počitku oskrbnika Globočnikove vile Jakoba Goričnik. Na Št. Petrovo zvečer je nagloma umrl, ko se je prej še šalil z znanci in domačini. Šaljivemu možu, ki se je v mladih letih predstavljal kot „ljub mucej" in prav rad prepeval vesele pesmi, so cerkveni pevci lepo in ubrano zapeli „Jaz sem vstajenje in življenje" ter „Vigred se povrne". — Najemnik Ripičeve podružnice pri Pukartu, Jože Uster, je postal samostojen trgovec.

Borovlje. Pretečeni teden se je zopet začelo z delom pri bajtiški cesti. Začasno je zaposlenih okoli 35 delavcev, ki imajo nalog, da izpeljejo novo cesto nad Toninom do mosta. Ako se bo delo letos končalo, še ni sigurno, ker so menda blagajne prazne in se začasno ne ve, kako daleč bo dopuščal dosedaj razpoložljivi denar. — Puškarjem bo menda dodeljeno neka dela od države, vendar še do danes ni nič gotovega. Stvar se vleče že čez pol leta, ker menda tudi tam primanjkuje denarja. — Tatovi tudi na Borovlje ne pozabijo. Parkat so se zglasili pri raznih posestnikih v naši okolici. Dne 30. majnika ponoči je nekdo obiskal prodajalno tukajšnjega konzumnega društva. S ponarenejim ključem je odprl svoje vrat ter se spravil nad železno blagajno. Navrtal je isto na dveh straneh, vendar brez uspeha. Sumi se, da je bil na kak način splašen. Drugače ni vzel v prodajalni ničesar. V noči na 14. junija pa je nekdo vlomil v delavnico puškarja in gostilničarja p. d. Jurkelna na Doleh, kjer je odnesel 10 pušk in še nekaj orodja. Ena flobertovka je bila nedaleč vržena v travo. O storilcih ni sledu. — V noči na 4. julja so izredno drzni tatovi vlomili v pisarno tukajšnjega umetnega mlina. Odnesli so železno blagajno na voz in jo zapeljali do gozda, kjer so lahko izvršili svojo delo nemoteno. Navrtali so isto ter demolirali in izpraznili. 112 šilingov jm je padlo v roke, razne listine pa so razmetali po tleh. O zločincih ni sledu.

Ostale novice: Celovške „Freie Stimmen" posvečajo našemu listu v zadnjem času podvojeno pozornost. Za njo smo jim lahko hvaležni. — S koncem šolskega leta zapusti dosedanje mesto ravnatelja na cel. učiteljišču prof. Kellerer. Za novo šolsko leto bo imenovan nov ravnatelj. — Občinska uprava na Bistrici v Rožu poziva posebni okrožnici, naj vlada pomore brezposelnim delavcem. V okrožnici beremo med drugim te-le stavke: Ko je Srb stegnil svojo roko po dolini ob Karavankah, se je Celovec šele zavedel lepote doline, katero delno naseljuje Vendi (!), neko slovansko pleme, ki že stoletja živi v slogi z Nemci, v časih gospodarske bede pa obrača svoje poglede na Jugoslavijo. Ustavitev tovarniškega obrata ima katastrofalne posledice. Takoj je treba kruha in dela, če ne, bo imela jugoslovanska ideja na Vende podvojeno privlačnost. — Sredi oktobra se začne pouk na kmetijskih šolah v Celovcu, Liclhofu in v Velikovcu. Učenci morajo biti stari 17 let, morajo uspešno dovršiti ljudsko ali glavno šolo, biti zdravi in imeti veselje do kmetijstva. Lastnoročno pisanim prošnjam morajo učenci priložiti šolsko spričevalo, krstni in domovinski list, zdravniško potrdilo in izjavo starišev, da bodo plačevali mesečne prispevke. Prispevki znašajo na mesec 50, šolnina letno 20 S. — Težko se je ponesrečil globaški mesar Karl Dobernik. Vozil se je z motornim kolesom v Libuče in zadel ob avto, ki je vozil na napačni strani. — Pri Domalčalah je Drava naplavila utopljenca, v katerem so spoznali ključarskega pomočnika Bachmanna iz Lienca. 8. junija je s svojim mojstrom, s katerim se je vozil na motornem kolesu, treščil v reko Izel. Mojstra še niso našli. — V Celovcu je umrl posestnik gostilne „Rösselwirt", g. Hugo Ehrlich. — Pogorelo je gospodarsko poslopje posestnika Habicha v Ribnici. — Ob Daškem jezeru je neznanec ukradel nekemu tujcu-letoviščarju motorno kolo in 1000 S.

NAŠA PROSVETA

Ko bo zorela ajda...

Ob zaključku prosvetne sezone! Z zanosom smemo ob pogledu nazaj trditi, da je slovenska koroška mladina v svojih prosvetnih društvih kljub mnogim oviram in neprilikam izvršila svojo dolžnost, ki jo dolguje svojim in sebi. Njen idealizem nikakor ni puhla fraza, ki se kot meglica razblini ob prvem jutranjem žarku, marveč je resničen in življenski. To dokazuje nazorno naš pogled nazaj.

Jedro naše prosvete so pač bili vsi številni sestanki z voditelji naše mladine, kjer je rastlo naše spoznanje sveta okoli nas in v nas. Ponekod se je mladinsko prosvetno življenje tudi že ukoreninilo v temelje verskega življenja in zajema iz teh temeljev svežo silo čiste mladosti. Koder so fantje in dekleta ostali ali postali zvesti najvišjim vzorom, tam smo danes najmočnejši. Drugod vidimo našo zlato deco. ko danes vsa vesela in razigrana pohaja v društveno slovensko šolo in se uči materinščine v govoru in pisavi. To delo je nedvomno narekovano iz najiskrenejše narodne ljubezni. Še drugod se mnogo poje, svira ali igra na odru in tako rodu pripravlja lepe, dvigajoče ure. Tudi tam žari ogenj mladinskega življenja,, ker vsaka prireditev, pesem ali godba je podobna kresu v temni noči, oznanjajočemu, da bdimo in čujemo. Matere naše smo proslavljali na skoroda vseh naših odrih, Miklovo Zalo smo občudovali in videli še sto drugih iger, v katerih vsaki je vsaj jedrce zdravja za nas vse; društvene jubileje smo ponekod obhajali in obljubili ob pogledih na trideset — ali petindvajsetletje prosvetnega žvljenja podvojeno marljivost in vztrajnost v bodoče. Še drugod so se zbirala naša dekleta na strokovnih tečajih, dekliških dnevih in sestankih in bogatila svoja srca. Marsikod ni bilo vidne prosvete, pa so zato v družinah z veseljem prebirali lepe slovenske knjige in dobre liste ter tako ohranjali, kar nam je vsem najdražje.

Mladina naša! Ob pogledu nazaj nočemo videti nikakih senc,saj si dajala v dneh, ki so tako temni in težki, svojim in sebi veliko sonca in lepote. Ob tvojem delu in življenju smemo zaklicati v svet: Še ni ugasnil pri nas na Koroškem ogenj čistega katoliškega in slovenskega idealizma! Še je med slovenskim rodom na Koroškem več svetega navdušenja za vse lepo in dobro kot je med njim mrzlega računarstva in duševne otopelosti! Ne bodo nas še tako kmalu uničile temne, nasprotujoče sile!

Pogled naprej! Ko bo zorela ajda, bratje in sestre, spet na delo, na novo, še globlje in še boljše delo! Zavedajmo se vsi, da se duh ne da ukleniti in mladinsko navdušenje ne uničiti, če prihajata iz čistih duš in vedrih src! Zato nas ne sme biti strah pred ničemer, pred prav ničemer. Naš sodnik je in ostane tudi zanaprej še: naša vest! Ta nam v bodoče veleva, naj poglobimo še bolj naše prosvetno delovanje v blagor svojim in sebi .In veleva nam, naj v novi prosvetni sezoni se spet učimo, pojemo, sviramo, čitamo in poslušamo zlate besede o vzorih svojih — Bogu in narodu —, da bomo še bolj njuni in tako še bolj svoji.

Dijak svojim tovarišem. Na počitnicah! Slovo smo dali za mesec in dva knjigam in mestnemu življenju in se radostnega razpoloženja vrnili nazaj na deželo, v zdravje, v svojo domačo vas. Fantje, čujte nasvet: Mladi smo in zdravja se nam hoče, telesnega, duhovnega in duševnega. Zato na čisti in sveži zrak, na sonce, na naše lepe, visoke gore in planine! Potujmo po naši lepi zemlji, po naših dolinah, uživajmo lepoto božje prirode in spoznavajmo naše kraje in ljudi! Spoznavajmo našega gospodarja, da ga bomo bolj razumeli in spoštovali še bolj njegove žuljave roke in njegov izklesani značaj. Vrzimo od sebe vse nezdravo in domišljavo, postanimo spet preprosti in skromni, kakor je tudi naše ljudstvo. Tudi v trdem delu naj si ojeklenimo svoje telo. — Ne zadostuje pa samo telesno zdravje, hoče se nam tudi duhovno-duševnega zdravja. Mesto napravi človeka nekam brezbrižnega in površnega za višji svet. Zato nazaj v globino verskega doživljanja in življenja iz bogastva naše vere. Kliče nas brat-Kristus! Naš duh je opešal od samega sprejemanja, postal je nezmožen za dajanje. Mi pa naj nekoč med svojimi postanemo sejavci dobrega semena. Sejavcu ne sme primanjkati dobrega semena. Zato, fantje, se polnoštevilno udeležite naših dni duhovne in duševne obnove! Pridite vsi in od vseh krajev, da bomo ena družina in en duh! — Mladi smo, pa se zavedamo svoje mladosti. Nam gre bodočnost. Zato pa se zavedamo tudi svojih dolžnosti in skupno kličemo, da hočemo naprej „per aspera ad astra"! Vršan.

Slov. plan. društvo, Kranjska podružnica, javlja, da je Prešernova koča na Stolu stalno oskrbovana in pristopna vsem članom planinskih društev, ki posedujejo planinsko legitimacijo, potrjeno od pristojne politične oblasti.

Sveče. Naše društvo „Kočna" priredi v nedeljo dne 21. julija ob 3. uri popoldne pri Adamu igro „Deseti brat". Med odmori sodeluje domači pevski zbor. Igra je zelo zanimiva. Vabimo prijatelje naše prosvete od blizu in daleč. Odbor.

GOSPODARSKI VESTNIK

Dve pobudi.

Takole piše nek tirolski kmečki fant v listu „Der Pionier": Denarja ni, javna sredstva kopnijo, občine in kmetje so obubožali. Kar ostane, so močne, delavne roke, ki morajo danes počivati. Naše stremljenje zanaprej mora biti, da te delavne roke zaposlimo. Pri tem nam mora biti vzgled država, ki skuša omiliti brezposelnost s prostovoljno delovno službo.

Na deželi trpijo vsled brezposelnosti posebno drugi in tretji sinovi kmečkih družin, ki niso določeni kot nasledniki svojih očetov na domači kmetiji. Ti se vedno bolj izkoreni-

njujejo domači zemlji in predajajo v roke negotovi usodi in često duševni in telesni propasti. Za te bi imel sledeči nasvet: **ustvarite si sami male, četudi skromne domove!** Takoj v prvo se bo ugovarjalo, kam z novimi, malimi kmetijami, če ne morejo obstojati niti kmetije z lepim poljem in obširnimi travniki. Kmetijstvo itak ne nese ničesar. Pri natančnejšem premisleku pa moremo ugotoviti, da je danes kmetijstvo prisiljeno, da nosi velika in težka bremena. Kje so oni kmetijski sinovi in otroci, ki jih je zavrnil delovni trg? Mnogi so doma na domačem posestvu in živijo kmetijsko življenje in to brez podpore za brezposelne.

Kako naj bi se te čvrste roke in delovne moči zopet v lasten prid zaposile? Takole poizkušajo tirolski kmečki sinovi: 20 fantov se združi in obveže, da si bodo medsebojno zvesto pomagali pri gradnji malih domov. 40 rok bo pomagalo trebiti, kopati, razsuševati, postavljati zidove ter opravljati tesarska in mizarska dela vsako leto dvema iz njihove srede. Kot si v mestu pomagajo uradniki in delavci s skupnimi denarnimi vlogami do družinskih hišic, bi si fantje na deželi lahko pomagali z delom. Medsebojno bi sklenili pogodbo, da bodo letno n. pr. dvema iz svoje srede pripomagali potom obveznega, neplačanega dela do skromnega doma. Določena dva, ki se ju določi ali izžreba, morata ostalim 18 za gotovo dobo staviti svoje delovne moči na razpolago. Po desetih letih so lahko vsi mali kmetje, ki imajo vsaj svojo streho in kos polja in travnika. Dovolj je pri nas okrog še zapuščene, neobdelane zemlje, ki bi lahko hranila še tisoče ljudi. Ta način samopomoči bi se izvedel v obliki neke fantovske delovne zadruge. Ta zadruga bi bila po vzorcu starih vaških zadrug, ko so si sosedje medsebojno pomagali pri zgradbi domov, trebljenju gozdov i. dr.

Druga pobuda ni nova in se glasi: **Brezposelni fantje na deželi naj bi se učili, kar morejo in karkoli morejo!** Mnogo več bi se lahko učili, kot sami mislijo. Koliko prostega časa bi lahko porabili za nadaljno izobrazbo! Ni vsem možen obisk kmetijskih in obrtnih šol, a tudi brez njih si je že marsikateri priboril solidno, praktično znanje s prebiranjem strokovnih knjig in listov. Naj navedamo samo en način, kako bi se ti lahko zaposlili sami v domači družini. Kmetje si danes marsičesa ne morejo več nabaviti pri obrtikih in ropkodelcih, ker nimajo denarja, da bi jih plačevali. Zato bi bila poživitev hišne obrti in hišnega rokodelstva povsem na mestu. Ker kmet nima denarja, da bi danes plačeval poklicne obrtnike in rokodelce, naj si pomaga s tem, da zaposli sam v tem smislu svoje delovne moči kot hišne obrtnike in rokodelce. To nikakor ni proti domačemu obrtništvu in rokodelstvu, v kolikor je poklicno, ker bi v drugem slučaju s propastjo kmetijstva itak izgubilo svojega najboljšega odjemalca.

To sta pobudi k samopomoči. Seve ta ne bo zadostovala za gospodarsko ozdravljenje prilike v državi. Tozadevno nam preostane podeželja, če se ne bodo izboljšale splošne pač samo, da verujemo in upamo.

H krmljenju svinj v poletju. Cene svinjam so se nekoliko popravile. Upati je, da ostanejo v tej višini preko poletnih mesecev. Sedaj gre za to, da krmimo svinje z lastno krmo. Samo z zelenjem krmimo merjasce, le mlajšim in zaposlenim pokladamo tudi nekaj žitnega zdroba, otrobi ali posnetega mleka. Brejim svinjam tudi zadostuje zelenje, mlajšim ter mršavim ter brejim tri tedne pred gnezdom pokladamo tudi nekaj močna krme. Doječim svinjam dajemo dnevno okoli 2 kg zdroba, prgišče oljnate moke in malo žličico krede. Tudi malim pujskom pokladajmo poleg zelenja še nekaj močne krme, kar je tem lažje, ker rabijo le male količine. Glede pitanja svetujemo, naj se ga lotijo le oni gospodarji, ki imajo dovolj žita in druge pitalne krme. Drugi pa naj preložijo pitanje raje za zimo. To pitanje je cenejše in donosnejše.

Čuvajte živino pred vročino! Kdor noče izgubiti mleka pri svojih kravah, naj jih varuje pred vročino. Hlev naj je hladen. Okna, ki gledajo proti jugu, zastirajmo črez dan z žaklji, zvečer pa hleve prezračimo. Če so odprta vsa okna in vrata, ni v hlevu prepiha. Koristna je za živino v poletnih mesecih nočna paša, dočim je paša v vročini lahko naravnost škodljiva. Nočna paša omogoča, da zračimo hleve ob hladnih urah, tako da se podnevi ne ogrejejo prehitro. V hladnih hlevih živina rajši žre, mirnejše leži in muhe je ne dražijo. Važno je nadalje v poletju napajanje živine opoldne. Končno svetujemo še škropljenje hlevov z vodo, ki jih izdatno ohladi. Vse to ne „košta" ničesar, pa je koristno za žival in gospodarja.

Sejte ajdo! Še so kraji pri nas, kjer ne poznajo ajde. V času, ko je krušno žito razmerno drago, je ajda kot drugi pridelek važna. To-le svetujejo gospodarji h pridelovanju ajde: Pripravi strnišče čimprej, ko moreš! Sej ajdo samo ob suhem vremenu! Sej gosto, ker pospešuje redčina posebno pri ajdi bujno rast plevelja! Ajdo pospraviš, ko je dozorel veči del njive. Zmlati takoj in raztresi zrnca po podu, da se izsušijo. Nevarna je pri ajda plesen, zato jo tudi potem večkrat prezrači.

Še enkrat: več ovac! Ob prekomorski konkurenci je ovčjereja v naših gorah zastala. Zadnji čas pa se množijo nasveti gospodarskih strokovnjakov, naj se zastoj ovčjereje spet popravi. Z živino bo v goratih delih vedno težje, ovčjih planin in tudi planin za govejo živino je vedno manj, potreba po domači volni pa stalno narašča. Teškoče so v slabši kvaliteti domače volne, dolgotrajno zimsko krmljenje in pa neznatno povpraševanje po ovčjem mesu. Temu delno sami lahko odpomoremo z rejo boljših ovčjih plemen, delno pa morajo kmetijske korporacije podpirati organizacijo dobre odprodaje volne in ovčjega mesa. Priprava listne krme za zimo je sicer zamudno delo, vendar hkrati ceno in izdatno.

Velikovški trg minulega tedna: Jajca 9, sirovo masło 2.00—2.40, pšenica (100 kg) 29—30, rž 29—30, oves 25, proso 22—24, ječmen 25, koruza 19—20, ajda 26 do 28 S. — Celovški živinski trg: Voli (živa teža) kg 75—90, krave 80—100, krave za klanje 50—60, prasiči 1.60—1.80, plemenski pujski 2.00—2.80, konji 300—600 šilingov.

ZANIMIVOSTI

Sodobni ljudje čitajo manj kot so čitali prej. Belgijski modroslovec Dieudonne prihaja v neki svoji knjigi do zaključka, da ljudje danes komaj polovico toliko bero, kakor prejšnji rodovi. Pred 25 in 30 leti je povprečnik prečital vse svoje življenje do 550 knjig. Danes prebere povprečnik komaj še 250 knjig. Profesor trdi, da je temu kriv hitri tempo časa, film in radio. Ob novomodnih izumih postajajo ljudje leni in ne ljubi se jim pozornost, ki je potrebna za čitanje knjige.

Vas, na katero so pozabili. V francoskem gorovju Jura leži mala vas Santans. Župan tega malega gnezdeca je nedavno vložil na notranjega ministra pritožbo, da so vse upravne oblasti pozabile na Santans. Že petdeset let, pravi pritožba dalje, smo kakor odrezani od sveta, naša cerkev razpada, gasilska brizgalnica bo praznovala stoletnico, v pisarni županovi se nahaja kot edini okrasek slika nekega pred 40 leti umorjenega prezidenta. Že nad 50 let ni v vas nobenega kontrolorja ali uradnika višje upravne oblasti, edina vez so še uradne okrožnice, ki pa so občinskemu odboru skoroda nerazumljive. Posledica te pritožbe, ki so jo francoski listi zabeležili kot zanimivost, bo, da se bo oblast začela za prebivalce Santansa bolj brigati. Listi še vprašujejo, če ne bi katerakoli druga vas mnenjala s pozabljeno vasico v francoskih gorah.

Srečni Filadelfijci! Ameriško mesto Filadelfija je napravilo v svrhe poživitve trgovine sledeč poizkus: Določenega dne je vozil po mestnih ulicah tovorni avto, napolnjen s srebrnim drobižem. Dva uradnika sta metala denar med mimoidoče s pozivom, naj ga takoj zapravijo. Medtem ko se je mladež do krvi pretepala v cestnem prahu za denar, ga je večji del občinstva zavrnil, češ da mu je taka pomoč odveč. Avto z denarjem so tudi filmali in pride sedaj kot ameriška posebnost v kak muzej.

15.000 dukatov so našli delavci v bližini nekega samostana pri poljskih Katovicah. Pri gradnji ceste so zadeli na težak železen zaboj, v katerem so našli nič manj kot 15.000 zlatnikov. Delavci so se nato začeli medseboj prepirati za posest zlatega zaklada, prišlo je skoroda do pretepov. Došel je v bližini navzoči policist in zaplenil ves dragoceni zaklad.

Stari Rockefeller hoče postati 100 let star. Ameriški večkratni milijonar John Rockefeller, kralj petroleja, je 8. julija izpolnil 96. leto. Kot rojstno darilo je sprejel nič manj kot milijon funtov šterlingov, to je svota iz vseh življenskih zavarovanj, ki jih je magnat sklenil tekom svojega življenja. Zavarovalnice namreč izplačajo celotno svoto polic, če njihov lastnik doseže 96. leto. Pa vse to je staremu Rockefellerju zadnja briga, še štiri leta bi rad živel, da postane 100 let star. Denar in moč nimata pri njem nobene veljave in rad bi dal polovico svojega bogastva, da preživi zdrav in srečen še zadnja štiri leta.

Novo orožje ameriške policije. Ameriški policisti so nedavno dobili v roke poleg revolverja in sablje tudi — laso. Laso je nekaka vrv z zanjko, s pomočjo katere spretni metalci lahko razorožijo in zvežejo človeka na daljavo do sto metrov in še več. Laso je doslej dobro služil v ameriških prerijah za lovenje divjih konjev. Za spretno metanje je treba seve dobre važbe in odslej se bodo ameriški policisti v posebnih tečajih vežbali v tej indijanski umetnosti.

Večni žid na potovanju. Znani bivši sovjetski voditelj Leo Trocki je bil že pred leti vsled nekega spora s Stalinom pregnan iz Rusije in tava od tiste dobe iz države v državo. Vse države se boje njegove komunistične propagande in se ga skušajo čimprej odkrižati. V zadnjem času je bival v Franciji, odkoder se je sedaj napotil na Norveško. Tamošnja vlada se je namreč nedavno menjala in nova socialistična je takoj izstavila dovoljenje za upotovanje Trockega. Tam ostane s svojo ženo, dokler pač ne pride na krmilo kaka meščanska vlada.

Z neba je priletel. V znamenitem dunajskem Praterju se je dogodil nedavno slučaj, ki ni brez smešnosti. Tik ob široki ulici je med drugimi prodajala svoje sladkarije neka branjevka. Baš se je z nekom pogajala za ceno svojih bonbonov, ko završi z neba nekaj velikanskega: na njeni z bonboni obloženi mizi sedi pilot in se skuša oprostiti padala, s pomočjo katerega je v zraku skočil iz letala, ki se je nahajalo nad dunajskim letališčem. Veter je pilota gnal par kilometrov v smeri proti Pratru in glej, znašel se je naenkrat na mizi sredi sladkarij. Ljudje so drznega letalca iz navdušenja obsuli z bonboni in rožami, branjevka seve se za navdušenje ni menila, marveč je zahtevala 350 S odškodnine, katero ji je letalec tudi točno izplačal.

Vino, staro 1800 let. V kraju Donauwörth v Nemčiji so našli pri izkopavanju starin grob rimskega otroka in v njem posodico, na katere površju se je nahajala trdi smoli podobna skorja. Dognali so, da je ta skorja strjeno olje, ki je plavalo nad vinom, kot na jugu vino še danes shranjujejo. Namesto vina je bila seve samo še neka gosta tekočina. Sodijo, da je grob iz prvega ali drugega stoletja pred Kristusom. Kot znano, so tedanji pogani polagali svojim mrtvim pijačo, jestvine in tudi denar v grob.

To je jabolko! Iz Japonske poročajo, da se je tamošnjemu sadjarju Lobitari Metauda posrečilo, da je vzgojil jabolko, ki daje sadje, težko do 4 kg. Ta izredna jabolka so nekoliko kislega, pa prijetnega okusa. Metauda namerava sedaj zasaditi s sličnim drevjem cel vrt in bo svoja velika jabolka prodajal po vsem svetu kot zanimivost japonskega sadjarstva.

Zajček s kopiti? V Eberschwangu na Gornjem Avstrijskem je nekemu malemu posestniku vrgla zajklja sedem mladičev, od katerih je šest normalno razvitih. Sedmi zajček pa ima prste zraščene v obliki kopita. Bržkone ne gre pri tem za prava konjska kopita, četudi jim vsaj na prvi pogled zajčkove noge nenavadno sličijo.

Česar čebelarji gotovo ne vedo. Čebele proizvajajo poleg strdi in voska tudi neke vrste smolo, s katero zadelajo male jamice svojih celic. Ta smola je menda dobra za male rane, kurja očesa in slično. Sedaj pa poročajo čebelarski listi, da je čebelna smola izredno pripravna za obdelavanje gosli, ki po njej dobijo čist in poln glas. Slutijo, da je tod skrivnost italijanskih mojstrskih gosli.

Iščejo se poštene dekleta in hlapci za okolico Celovca. Prijave sprejema „Kmečka zveza" Celovec.

Inserirajte v „Koroškem Slovencu"!

Lastnik: Pol. in gosp. društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu. — Založnik, izdatelj in odgovorni urednik: Žinkovský Josip, typograf, Dunaj, X., Ettenreichgasse 9. Tiska Lidova tiskarna Ant. Machát in družba Dunaj, V., Margaretenplatz 7.